

1936 г. и стали важным фактором того, что клубу была поручена организация подобного конгресса в Польше в 1940 г. В 1938 г. в Берлине на форуме Международного туристического альянса (АИТ), объединяющего туристические клубы стран всего мира, было решено, что следующий съезд будет организован Польским туристическим клубом 2-9 сентября 1939 г. В программе этого съезда, посвященного развитию автотуризма, значились ряд экскурсий по стране. Однако начало Второй мировой войны перечеркнуло эти планы. Последней крупной акцией, организованной Польским туристическим клубом, был автопробег на море, начавшийся 23 июня 1939 г. [5, с. 141-142].

Таким образом, Польский туристический клуб объединял главным образом энтузиастов автомобильного туризма, в первую очередь собственников автомобилей. Деятельность клуба осуществлялась через 12 региональных отделений в крупных городах и нескольких десятков представителей в остальных регионах. Среди членов, как это можно проследить по личному составу правлений нескольких отделений клуба, значительную долю составляли представители финансовой (предприниматели и банкиры) и военной сферы. Деятельность клуба была ориентирована на автотуризм, развитие автомобильного сообщения и состояния дорог в стране. Клуб предоставлял своим членам различного рода льготы при приобретении карт и клубных изданий, путевок и пр. Клуб каждый год издавал карты состояния дорог и в своих публикациях информировал о планируемых дорожно-ремонтных работах, организовывал конкурсы на объем пройденного километража и количество экскурсий выходного дня, сотрудничал с Польским мотоциклетным союзом, а с 1931 г. организовывал охраняемые туристические стоянки. Деятельность клуба прекратилась с началом Второй мировой войны, которая не только уничтожила его материальную базу, но и лишила его многих членов. По окончании войны в условиях иного общественного устройства клуб не смог восстановить свою деятельность. Функции организатора автомобильного туризма перешли к официальному Польскому мотосоюзу, объединившему автоклубы, туристов и спортсменов. В основном же любители автотуризма стали объединяться в структурах Польского туристско-краеведческого общества.

ЛИТЕРАТУРА

1. Chelmecki J. Państwowe i społecznie inicjatywy rozwoju ruchu turystycznego i krajoznawczego w Polsce w latach 1919-1939 / J. Chelmecki // *Przełomy w historii. Pamiętnik*. – Т.3. – S. 453-476.
2. Informator turystyczny. – Warszawa: Nakładem Związku Polskich Towarzystw Turystycznych w Polsce, 1932. – 265 s.
3. Kronika turystyczna // *Wiadomości Z.T.K.* – 1937. – №2. – S. 9-10.
4. Lewan M. *Zarys dziejow turystyki w Polsce* / M. Lewan. – Kraków: Wydaw. «Proksenia», 2004. – 106 s.
5. Łazarek M. *Śladami historii turystyki: od starożytności do współczesności* / M. Łazarek, R. Łazarek. – Lublin, 2005. – 177 s.
6. Sprawozdanie z działalności Związku Polskich Towarzystw Turystycznych za rok 1930. – Warszawa, 1931. – 121 s.

Є. І. Гаркавцев,

*старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки,
Харківський національний університет внутрішніх справ*

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ЗМІЦНЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ КУРСАНТІВ ВНЗ МВС УКРАЇНИ

Термін «дисципліна» широко використовують у різних науках. Між тим, дане поняття часто трактується по-різному. Одні вчені термін «дисципліна» пов'язують із французьким словом *discere* (вчитися), інші – із латинськими словами *discipulus*, *disciple* (учень, послідовник).

Різні тлумачення дисципліни зустрічаються і в спеціальній літературі. Відомий педагог-вчений А.С. Макаренко вважав, що дисципліна є метою і результатом виховання. Він підкреслював: «Дисципліна іноді малюється як засіб виховання. Я вважаю, що дисципліна є не засобом виховання, а результатом виховання. Режим – це є певна система засобів і методів, які допомагають виховувати. Результатом же виховання є саме наука» [1, с. 48].

А.С. Макаренко, досліджуючи феномен дисципліни, дійшов наступних висновків: 1) дисципліна необхідна колективу для того, щоб він краще і швидше досягав своїх цілей; 2) дисципліна потрібна, щоб кожна окрема людина розвивалася, щоб виховувала у собі вміння долати перешкоди та здійснювати важку роботу; 3) у кожному колективі дисципліна повинна бути поставлена вище інтересів окремих членів колективу; 4) дисципліна прикрашає колектив і кожного окремого члена колективу; 5) дисципліна є свободою, вона ставить особистість в більш захищене, вільне положення та створює повну впевненість у своїх правах і можливостях; 6) дисципліна проявляється, як правило, коли людині доводиться робити щонебудь відповідальне, що вимагає значної віддачі. Тут також важливим є усвідомлення необхідності та корисності цієї справи для всього колективу, для суспільства і держави.

Різноманіття трактувань дисципліни нерідко призводить до підміни об'єкта в ході роботи з її зміцнення. Одні під дисципліною розуміють сукупність правил поведінки, інші називають дисципліною вже сформовані виховні звички людини, треті бачать в дисципліні тільки послух. Ці окремі думки в більшій чи меншій мірі наближаються до істини, але для правильної роботи вихователя необхідно мати більш точне уявлення про саме поняття «дисципліна».

У самому широкому сенсі слова дисципліна – це певний порядок поведінки людей, що відповідає сформованим у суспільстві нормам права і моралі, а також вимогам тієї чи іншої організації. Історичний досвід свідчить, що жодна область в житті та діяльності будь-якого суспільства і держави не може обходитися без певної організації та дисципліни, обов'язкового виконання загальноприйнятих правил і норм поведінки.

Фахівці виділяють такі основні види дисципліни, як громадську (соціальну), державну, трудову, навчальну та інші. Серед різних видів і форм дисципліни найважливіше місце займає державна дисципліна, яка базується на правових нормах, встановлених державою. Вона полягає у дотриманні громадянами встановлених норм і правил, що забезпечують узгоджене функціонування всіх структур держави та суспільства.

Об'єктивну основу дисципліни складає гостра необхідність координації діяльності людей, створюваних ними організацій та установ. Держава визначає норми і правила поведінки людей, створює необхідні органи та умови для забезпечення такої поведінки.

Різновидом державної дисципліни є службова дисципліна, яка має для органів внутрішніх справ (ОВС) особливе значення. Службова дисципліна виступає як один із принципів організації правоохоронної діяльності. Вона виконує роль організуючого фактора, впорядковує та забезпечує систему відносин усередині службових колективів ОВС. Її правилами і нормами охоплюються відносини між керівниками (начальниками, командирами) і підлеглими, старшими та молодшими, а також між співробітниками, рівними один одному за посадою і спеціальним званням.

Добре налагоджені дисциплінарні відносини влади і підпорядкування в ОВС забезпечують постійний, надійний та стійкий організаційний зв'язок між суб'єктом та об'єктом управління. Дисципліна наказує особам рядового і начальницького складу неухильно дотримуватися встановлених законодавством та іншими правовими актами норм здійснення оперативно-службової діяльності.

В ОВС службова дисципліна, згідно із Законом України від 22 лютого 2006 р. № 3460-IV «Про Дисциплінарний статут органів внутрішніх справ України», зобов'язує кожного працівника суворо дотримуватися Конституції і законів України, сумлінно виконувати накази начальників і свої посадові обов'язки, а також правоохоронні функції, виявляти повагу до начальників і старших за званням, сприяти їм у підтриманні статутного та громадського порядку. Вона вимагає бездоганного дотримання форми одягу, віддання військового вітання, інших правил службового етикету і субординації, стійкого ставлення до труднощів і злиднів. Дисциплінарна влада і професійна компетенція припускають, що її суб'єкти повинні бути

чесними, мужніми і самовідданими, пильними, поважати і дотримуватися права і свободи людини і громадянина, постійно вдосконалювати свою фахову майстерність.

Таким чином, службова дисципліна в ОВС означає дотримання співробітниками ОВС встановлених законодавством України, Присягою, а також наказами Міністра внутрішніх справ (МВС) України, прямих начальників порядку та правил при виконанні покладених на них обов'язків і здійсненні наявних у них правочинів.

Службова дисципліна в ОВС забезпечується планомірною системою виховних та організаційно-статутних заходів, непохитно здійснюваних керівниками всіх рівнів, а також постійно актуалізується морально-здоровим службовим середовищем, самодисциплінованістю працівників (усвідомленим ставленням до виконання службового та громадянського обов'язку, підвищеною особистою відповідальністю за методи, способи і результати виконання дорученого оперативно-службового завдання). Індивідуальна робота з виховання особистої дисциплінованості формує внутрішнє переконання кожного співробітника у необхідності продуманого, активного і суворого дотримання вимог законів, статутів, настанов і наказів, інших підзаконних нормативних актів, присяги, цивільного і службового обов'язку, а також правомірних розпоряджень начальників та командирів.

На сьогоднішній день питання зміцнення службової дисципліни та законності в ОВС є одними з найважливіших у діяльності МВС України. Проблемі належного стану службової дисципліни приділяється велика увага з боку вищих органів державної влади країни та громадського активу. Необхідність підвищення дисциплінованості особового складу ОВС неодноразово обговорювалась як на колегіях МВС, так і на нарадах територіальних органів. Керівництво МВС України зазначає, що від стану службової дисципліни залежить не лише результативність оперативно-службової діяльності із захисту конституційних прав і законних інтересів громадян, забезпечення громадського порядку та безпеки, а також і авторитет міліції у суспільстві.

На сучасному етапі розвитку та реформування нашої держави на особистість співробітника ОВС впливає цілий комплекс негативних факторів, які можуть різко знижувати рівень службової дисципліни: інформаційно-психологічний вплив кримінального середовища, кримінальної субкультури на взаємини у службових колективах, недостатня соціальна та правова захищеність працівників і членів їх сімей, низькі морально-психологічні та професійні якості окремих працівників тощо. Вказані фактори і обумовлюють причини вчинення співробітниками порушень дисципліни та протиправних дій.

Апаратами управління органів внутрішніх справ робляться зусилля для того, щоб у цей складний період не допустити зниження морально-психологічного стану працівників у тому числі й курсантів. В свою чергу це вимагає проведення великої і напруженої роботи щодо докорінної перебудови свідомості особового складу, удосконалення всієї системи виховання, підвищення відповідальності і дисциплінованості працівників органів внутрішніх справ.

Саме тому зростає значення профілактично-виховної роботи з особовим складом ОВС, значне місце вихованню дисциплінованості майбутніх кадрів міліції насамперед приділяється у ВНЗ МВС України. Ця робота спрямована на зміцнення виховання у курсантів професійно орієнтованого «ядра» особистості майбутніх офіцерів міліції, підвищення рівня їх відповідальності за виконання службового обов'язку, формування стійкості до професійної деформації. Дисциплінованість курсантів міліції є ключовою основою успішного виконання ними завдань під час навчання у ВНЗ, а також має суттєвий вплив на виконання майбутньої оперативно-службової діяльності ОВС України із забезпечення правопорядку у державі.

Головним показником морально-ділового стану особового складу та ефективності виховної роботи, що проводиться, є стан службової дисципліни.

У процесі морального виховання курсантів мають місце наступні труднощі, які ускладнюють його організацію:

Перша група труднощів – суб'єктивні труднощі, які характеризуються, по-перше, наявністю у частини курсантів старих, іноді неправильних уявлень про норми поведінки, браком життєвого досвіду, умінь творчо застосовувати отримані етичні знання на практиці.

По-друге, у деяких курсантів через неправильно сформований життєвий досвід складається хибне уявлення про окремі явища у мікросоціальних середовищах формувань силових відомств.

По-третє, курсантському віку властива підвищена емоційність, яка часто виражається у висуванні підвищених, ідеалізованих сподівань щодо поведінки командного та науково-педагогічного складу, що призводить до розчарувань і навіть прямих конфліктів, порушення службової дисципліни.

По-четверте, існують труднощі в засвоєнні програмного матеріалу з курсу «Етика та естетика», який вивчається на першому курсі, в адаптаційний період.

Вирішення сучасних проблем у теорії і практиці формування дисциплінованості у майбутніх правоохоронців пов'язане з необхідністю подолання основних суперечностей між:

- сучасними вимогами держави до працівників міліції і загальним станом вихованості майбутніх правоохоронців міліції, проявами негативних явищ у курсантських підрозділах ВНЗ МВС України;

- недостатньою усвідомленістю організаторами навчально-виховного процесу ВНЗ МВС України кардинального зростання ролі дисциплінованості курсантів у готовності до виконання професійних функцій та необхідністю виховання постійних кадрів у зв'язку з євроінтеграційними процесами в Україні;

- необхідністю здійснення виховання курсантів як складної, поліфункціональної системи і відсутністю у сучасній вітчизняній педагогічній літературі фундаментальних праць, у яких було б розкрито положення системного підходу до проблеми виховання;

- потребою майбутніх правоохоронців у розвитку моральних якостей своєї особистості і відповідними обмеженнями цього розвитку в умовах професійної діяльності;

- індивідуальними внутрішніми світоглядними позиціями курсантів, з якими вони прийшли у ВНЗ, і загальними установками науково-педагогічного складу, який намагається організувати роботу з курсантами на єдиних виховних принципах;

- вимогами статутів, керівних документів, посадових інструкцій щодо правил поведінки та виконання службових обов'язків, які звужують можливості реалізації курсантами свободи совісті, і їх прагненнями до духовної свободи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Макаренко А. С. Методика виховної роботи / А. С. Макаренко. – К.: Радян. шк., 1990. – 367 с.

І. В. Глодан,

*вчитель математики першої категорії,
Тернопільська загальноосвітня школа № 30*

РОЗВИТОК ЛОГІЧНОГО МИСЛЕННЯ УЧНІВ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ

Одне з найголовніших завдань загальноосвітньої школи – підготовка всесторонньо розвиненої, активної особистості, здатної до самостійних досліджень і відкриттів. Така особистість має володіти надзвичайно важливим логічним арсеналом – методами аналізу і синтезу, абстрагування й узагальнення, вміння доводити і спростовувати, порівнювати, робити правильні висновки, конкретизувати, приймати обґрунтовані, раціональні в тій чи іншій ситуації рішення. В методичній літературі та у пояснювальних записках до навчальних програм говориться про те, що учитель повинен розвивати логічне мислення учнів.

Потрібно починати розвивати логічне мислення дітей вже під час навчання у дитячому садку, тому що потім буде важко надолужити те, що втрачено, зробити мислення дітей нестандартним, навчити їх міркувати самостійно. Перші математичні знання засвоюються дитиною у певній, придатній до її розуміння системі, у якій окремі положення логічно пов'язані та впливають одне з одного.